

УДК 004.8:347.1

**АНТИНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ:
ВИКЛИКИ ДЛЯ ВІДНОСИН У СФЕРІ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ
ВЛАСНОСТІ**

О.Р. Шиць

Викладач кафедри теорії та практики управління КПІ ім. Ігоря Сікорського
(м. Київ).

ORCID-0000-0001-9829-0218

**ANTINOMICAL DEVELOPMENT OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE:
CHALLENGES FOR INTELLECTUAL PROPERTY RELATIONS**

O.R. Shyts

Lecturer of the department of theory and practice of management of
Igor Sikorsky KPI (Kyiv).

ORCID-0000-0001-9829-0218

***Анотація:** дослідження присвячене вивченню впливу штучного інтелекту на права людини в сфері інтелектуальної власності. Аналізується розвиток ШІ як каталізатора інновацій та його потенційні ризики використання. Визначені основні вектори використання ШІ у сфері інтелектуальної власності. Досліджуються правові аспекти авторства та оригінальності творів у контексті використання ШІ.*

Ключові слова: штучний інтелект, інтелектуальна власність, авторське право, машинне навчання, інновації, ризики.

***Abstract:** the study is devoted to exploring the impact of artificial intelligence on human rights in the field of intellectual property. The development of AI is analyzed as a catalyst for innovation and its potential risks. The main vectors of AI*

usage in the field of intellectual property are identified. Legal aspects of authorship and originality of works in the context of AI usage are investigated.

Keywords: artificial intelligence, intellectual property, copyright, machine learning, innovation, risks.

Стрімкий розвиток штучного інтелекту (далі — ШІ) в контексті заданих рамок результатів розвитку прав людини і громадянина та техніки набув антиномічних ознак. Що означає те, що ШІ одночасно може бути каталізатором розвитку науки, техніки, захисту прав, але поряд з тим, може бути інструментом порушення цих прав і становити загрозу, зокрема у сфері захисту прав інтелектуальної власності. Варто зазначити, що на нашу думку, сам по собі ШІ не несе ніякої загрози ні для авторів, ні для власників даних, тощо. На сьогоднішній день, розвиток ШІ все ще не дозволяє говорити про автономність прийняття рішень. Тому можемо зробити висновок про його характеристику як засобу, тобто певної діяльності для досягнення мети. В даному випадку ця діяльність передбачає не продукування результатів ШІ, а дії людини спрямовані на комунікацію з ШІ для досягнення певної мети.

В контексті розвитку ШІ та його впливу на відносини у сфері інтелектуальної власності, можемо говорити про вичерпні, на сьогоднішній день, три вектори його використання:

- 1) діяльність, пов'язана з продукуванням творів чи частин творів;
- 2) діяльність, пов'язана зі створенням технологічних засобів з використанням ШІ;
- 3) діяльність, пов'язана з використанням ШІ для захисту прав інтелектуальної власності.

Згідно з законом України «Про авторське право і суміжна права» автором може вважатися фізична особа, яка в результаті творчої діяльності створила твір [1]. На нашу думку, тут важливими є два моменти, по-перше, це обов'язковість ознаки фізичної особи, тобто суб'єкт, який може вступати в

правові відносини, згідно з чинного законодавства, учасником є людина [2]. Та другий момент, ознака творчої діяльності, тобто діяльності, яка пов'язана з створенням, інтерпретацією та виконанням творів [3]. На нашу думку, це поняття сьогодні розмите, через відсутність доказової бази для встановлення факту використання ШІ під час творіння автора, а також через можливість симбіозу теоретично можливої ролі ШІ як джерела натхнення та розвитку процесів творчої діяльності, і такого роду симбіозу можуть набувати більшого розповсюдження.

В нормативно-правових актах визначено поняття оригінальності твору, і важливим є встановлення власної діяльності автора та творчі рішення, які застосовував автор під час створення твору [1]. Фактично, використання ШІ під час творіння автора не суперечить чинній нормативно-правовій базі, через можливість використання унікальних сценаріїв, та творчих рішень для формування запитів під час комунікацій з ШІ, проте згідно чинного законодавства це скоріше може вважатися неоригінальним об'єктом, згенерованим комп'ютерною програмою.

Сьогодні дискусійним є питання щодо унікальності отримання даних в результаті формування запитів ШІ та забезпечення дотримання прав інтелектуальної власності, це питання пов'язано з ціллю використання ШІ під час процесу творення.

Також важливим є питання законодавчого вирішення власника результатів діяльності ШІ, фактично мова йде про три потенційні групи законних власників: користувач, власник даних, на котрих відбувається машинне навчання (можливі варіанти відсутності такого роду власності) та розробник технологічного засобу з використання ШІ.

Існує тонка межа між об'єктом інтелектуальної власності, що утворений у результаті функціонування комп'ютерної програми та об'єктом, що створений фізичними особами з використанням комп'ютерних технологій. Якщо ШІ

застосовується як частина функціоналу комп'ютерної програми, на нашу думку, за таких обставин результат діяльності не може вважатися як неоригінальний об'єкт, згенерований комп'ютерною програмою. Результат діяльності ШІ значною мірою залежить від якості та обсягу даних, на яких відбувалося машинне навчання, також. Це робить проблематичним визначення того, хто саме вніс більший вклад у створення кінцевого результату. Але, ми говоримо про те, що творчість – це інтелектуальна діяльність, що зокрема може проявлятися у виборі та застосуванні ідей, форм, методів та засобів вираження. ШІ хоча й може генерувати нові результати, не володіє свідомістю, особистим досвідом та емоціями. Тому тема кінцевого власника твору є законодавчо незахищеною.

Що стосується діяльності, яка пов'язана зі створення технологічних засобів з використання ШІ. Розвиток ШІ сприяє створенню нових технологій і інструментів, які використовуються, зокрема і в секторі публічного управління та адміністрування, для аналізу та обробки великих обсягів даних. Ці технологічні засоби дозволяють підвищити продуктивність та забезпечити точність аналізу.

Також ШІ може використовуватися для виявлення порушень прав інтелектуальної власності, моніторингу захисту авторських прав. Алгоритми машинного навчання можуть автоматизувати процеси виявлення порушень і забезпечити ефективний захист прав власності на твори.

Отже, ШІ має значний вплив на сферу інтелектуальної власності, створюючи нові можливості та виклики. ШІ може бути потужним інструментом для стимулювання інновацій, захисту творчості та забезпечення дотримання прав людини і громадянина. Проте, важливо усвідомлювати й ризики, пов'язані з ШІ, такі як можливість порушення прав інтелектуальної власності.

На нашу думку, сьогодні, пріоритетом розвитку законодавства у сфері інтелектуальної власності щодо ШІ має бути регулювання етичного

використання ШІ, та розроблення чітких правових механізмів для регулювання використання ШІ, що включає норми, які регулюють авторство, володіння та захист прав.

Література

1. Про авторське право і суміжні права : Закон України від 01.12.2022 р. № 2811-IX. Дата оновлення: 15.04.2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2811-20#Text> (дата звернення: 19.04.2024).
2. Цивільний кодекс України : Кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV. Дата оновлення: 08.03.2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text> (дата звернення: 19.04.2024).
3. Про культуру : Закон України від 14.12.2010 р. № 2778-VI. Дата оновлення: 21.09.2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2778-17#Text> (дата звернення: 19.04.2024).